Caput VII.

A *Nunc verò liberati à peccato, serui autẽ facti deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam. Stipendium enim peccati, mors Gratia autem dei, uita æterna in Christo Iesu domino nostro.*

De seruitute peccati habuistis fructum confusionis, & in fine habituri eratis mortem æternam: sed de dei seruitio nunc habetis fructum sanctificationis, & in fine habebitis vitam sempiternã. Et hoc erat tũc quidem ita. [Sed nunc] cum conuersi estis per Christi gratiã [liberati à peccato] cui seruiebatis, nec solum à peccati seruitio erepti [sed etiam f cti deo serui] qui tunc eratis liberi iustitiæ, vt iam libere possitis opera bona facere, [& habetis fructum vestrum] id est, vobis vtilem & cõgruum, qui fructus proculdubio charitas est & opera eius, quam nullo modo per nos
B habere possumus, sed per spiritum sanctũ qui datus est. Hunc fructum habetis donãte spiritu sancto [ducti in sanctificationem] id est, in virtutum consummationem: nec solum hoc habebitis, sed etiam [finem] laboris, quem in dei seruitio sustinetis, percipietis [vitam æternam] corporis & animæ. Dixi quia finis illorum quæ prius faciebatis, est mors, & merito dixi. [Nam stipẽdium] id est, præmiũ [peccati est mors.] Sed r rsus ecõtrario subieci, quia pro nobis quæ nunc facitis, consequemini in fine vitam æternam, quoniam [gratia dei] quæ misericorditer bene agentes remunerat [est vita æterna.] Stipendiũ d citur à sti pe & pendo. Et quod est merces operanti, hoc est stipendium militanti. Stipendium ergo peccati merito mors dicitur, quia militiæ diabolicæ mors æterna tanquam dẽbitum redditur. Vbi cũ posset Apostolus dicere & recte dicere, Stipendium autẽ iustitiæ vita æterna, maluit dicere: Gratia autẽ dei vita æterna, vt hinc intelligeremus
C non meritis nostris deum nos ad æternam vitam, sed pro sua miseratione perducere. Cum enim dixisset, stipendium peccati mors, quis non eum cõgruentissime & consequenter addere iudicaret, si diceret, stipendium autem iustitiæ vita æterna? Et verum est, quia sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito iustitiæ tanquã stipendiũ vita æterna. Sed aduersus elationẽ caute militans, stipẽdiũ inquit, peccati mors. Rectè stipendium, quia debetur, quia digne r tribuitur, quia merito redditur. Deinde ne iustitia de humano se extolleret bono merito, sicut humanũ meritum malum non dubitatur esse peccatum, nõ à contrario retulit, dicens, stipendium iustitiæ vita æterna, sed gratia, inquit, Dei vita æterna. Et hæc ne præter mediatorem aliqua via alia quæreretur, adiecit, [in Christo Iesu domino nostro.] Tanquam diceret: Audito quod stipendium peccati sit mors, quid te disponis extollere ô humana non iustitia, sed nomine iustitiæ planè superbia? Quid te disponis extollere, & contrariam morti vitam æternam tanquam debitum stipendium fa D gitare? Cui debetur vita æterna, vera iustitia est. Si autem vera iustitia est, ex te non est. Desursum est, descendens à patre luminum, vt haberes eam, profecto accepisti. Quid enim boni habes quod *Iacob.1.* non accepisti? Quapropter si accepturus es vitam *1.Cor.4.* æternam, iustitiæ quidem stipendium est, sed tibi gratia est, cui gratia est & ipsa iustitia. Tibi enim tanquam debita redderetur, si ex te tibi esset iustitia cui deberetur. Nunc verò de plenitudine eius *Ioan.1.* accepimus non solum gratiam, qua nunc iuste in laboribus vsque in finem viuamus, sed etiam gratiam pro hac gratia, vt in requie postea sine fine viuamus. Gratia enim nisi gratis esset, gratia non esset. Et ideo intelligendum, vt dixim⁹, etiam ipsa hominis bona merita, esse Dei munera. Quibus cum vita æterna redditur, gratia pro gratia redditur.

CAPVT VII.

A *Nignoratis fratres (sciẽtibus enim legem loquor) quia lex in homine dominatur, quanto tempore viuit? Nam quæ sub viro est mulier, viuente viro* E *1.Cor.7.* *alligata est legi. Si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege viri. Igitur viuente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est à lege viri, vt non sit adultera, si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei & vos mortificati estis legi per corpus Christi, vt sitis alterius qui ex mortuis resurrexit, vt fructificaremus deo.*

Dicerent Iudæi: Cur dicis in Christo Iesu vitam æternam esse, & non potius in legis obseruantia? Et Apostolus, Quia iam finem habet, & non dat vitam, sed auget peccatum. Hactenus enim de vi gratiæ locutus est, & nũc incipit difficultatem F legis ostendere, & quòd vltrà non sit tenenda, vt illos hortetur sine timore sub gratia viuere. Ne enim mirarentur quod dixerat, non estis sub lege, sed sub gratia, inchoat per rationes demonstrare legem esse finitam, & priùs etiam non iustificasse subditos, sed magis peccatores constituisse. Nam vsque ad Christũ fuit d ta, & ideo post acceptionem gratiæ non est tenenda. Quod in his sententiis ostenditur, an ignoratis fratres &c. Ordo est. [An ignoratis] hoc [qu d lex in homine do inatur,] vt ei obedi t [quãto tempore viuit] id est, quamdiu statum habet ipsa lex. Quod non debetis ignorare, q ia legem scitis, & [ego loquor sciẽtibus legem,] in qua quod dico manifestatur. Sciẽtes legem, intelligamus Hebræos, quos secundum legem de legis fine instruit Apostolus. Vel etiam gentiles Romani sciebant legem, quia non erant barbari, sed naturalem iustitiam compræhenderãt partim ex Græcis, sicut Græci ex Hebræis. Lex

in